

Szörvesztő por

(Poudre dépilatoire)

Brüning G. C.-tól, M. m. Frankfurtban.

Elismert legjobb szörvesztő szer, méregmentes, egészen ártalmatlan, a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg...

FONTOS

!!TAVOL-, RÖVID- ÉS GYÖNGE-LATASUKRA!!

SOLOMONSON N. H. látszerész, váczi utca 19.

Leggazdagabb választék párisi színházi látcsövek-tábori távcsövekből, 5-20 frtig.

RÁTH MÓR könyvkereskedésében a Haas-palotában szíves megrendelések bármint iskolai tan- és segédkönyvekre

Posztó- és gyapju-szövetek valódi színben, csakis jó anyagból, méterje 1 frtól följebb, maradókérdésekben

ARCZBŐR. A szépség egyik fő feltétele a szép arcbőr. Még a legkevésbé szép alkotás arc is elbájosítható...

A n. é. hölgyközönség figyelmébe! Különdi divatelmék mintadarabjai után saját műtermében készülő női kabátok, felöltők, mantillák és esőköpenyeket ajánlom...

Finom sárga kéziszippan (toilette-szippanok legkifinomottabbjai), győri és tojássárga...

Máriaczelli gyomorcseppek. Jéles hatású szer a gyomor minden betegségében, és főleg a gyomorfájásban...

A „máriaczelli gyomorcseppek” kaphatók még valódi minőségben a következő raktárakban: Budapest: Főraktár TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél...

ARCZBŐR. A szépség egyik fő feltétele a szép arcbőr. Még a legkevésbé szép alkotás arc is elbájosítható...

A n. é. hölgyközönség figyelmébe! Különdi divatelmék mintadarabjai után saját műtermében készülő női kabátok, felöltők, mantillák és esőköpenyeket ajánlom...

A MOLY ELLEN. Andel moly elleni óvszerem a legbiztosabb védelmet nyújtja arra, hogy a téli ruhákba, szőrmékbe, butorokba, stb. a rendkívül kártékony moly ne fészkelje magát...

Áthatlan eső, szél és hidegség ellen. Csak 2 frt egy pompás, meleg, vastagszövetű „Polgár”-kabát uraknak, nőknek, fiuknak és leányoknak.

FEKETE GYULA Bécs, V. U. Hundsthermerstrasse 18. I-ső cs. kir. kizár. szabad. újonnan javított Ruganyos sérvkötők

Legujabb találmány az amerikai, újonnan javított ruganyos sérvkötő Politzernél; ez rugók nélkül van, tisztán ruganytárból művészen szerkesztve...

37-İK SZÁM. 1885. BUDAPEST, SZEPTEMBER 13. XXXII. ÉVFOLYAM

SZENTGYÖRGYI IMRE IGAZSÁGÜGYI ÁLLAMTITKÁR. IGAZSÁGÜGYI KORMÁNYZATUNK NAGY TUDOMÁNYU ÉS MUNKÁSSÁGU, DE FÁJDALOM, RONGÁLT EGÉSZ-SÉGÜZETÉNEK, ERŐS TÁMASZT NYERT AZ ÚJONAN KINEVEZETT ÁLLAMTITKÁR...

Portrait of Szentgyörgyi Imre. SZENTGYÖRGYI IMRE. hazai jog-disciplinák kiegészíteni, atya Kolozsvárra küldötte őt sógorához, az ép oly tudós, mint hazafias és humánus Méhes Sámuel...

háznál tenni kellett; irni, olvasni és számolni is tudott, a mit az időben leányoknál csaknem a felesleges tudományok körébe tartozónak vélték: azért a Brigitta asszony halála után hiába ajánlotta magát a familiához tartozó asszony-rokonság, az öreg ur hallani sem akart arról, hogy azok valamelyikét házához vegye, annál kevesebb, hogy leányát valamelyikhez oda adja. Majd bizony! Talán, hogy elvonják a leánya szeretetét ő tőle, vagy éppen kiragadják körmei közül a kényeztetett atyai szeretet tárgyát, azután ne legyen neki senkije, a kit szeressen és kényeztessen!

Ily körülmények között Ilonka valóságos ábrándvilágban növekedett fel, összeolvastu edes atyjának minden mesés könyvét, melyek között természetesen azokat szerette legjobban, melyekben sok volt a szerelmes jelenet. A házi dolgokkal amugy sem kellett sokat vesződnie, mert azokat a sok jó öreg cseléd, mely évtizedeken keresztül szokva volt a háztartáshoz, eligazította és egymást törte a véget, hogy Ilona kisasszonynak kedvét keresse; mert jól tudták, hogy csak úgy maradhatnak meg az öreg ur gráciájában.

Az öreg ur nem is mert gondolni arra a lehető esetre, hogy majd egyszer csak megjelen egy fiatal férfi, a ki őt megfosztja szeretete és gondossága egyetlen tárgyától és élete egyedüli czéljától: de annál többet kezdett gondolkozni valami ilyen tündér-ifjúról a szép leány, valami «Argyus királyfiról», vagy ifju keleti fejedelemről, ki mint históriás könyveinek hősnőit, őt is magával viszi az örökké virító tengerparton fekvő kastélyába, hol a jászmin és róza örökké illatoznak és ott fogja táplálni édes mézzel és még édesebb szerelemmel.

Ha Torma Péter uram érintkezésben lett volna a világgal, már rég meghallhatta volna, hogy a szultán parancsára Erdélybe tértek a tatárok és annak alsó részét fölégették, elpusztították: így azonban csak akkor értesült az egészsérről, midőn székely gazdája, Bedő Áron, kit gabonával küldött a szamosújvári vásárra, még kora délután beállított a tele szekerekkel az udvarra és kalap-levéve, elég tisztesség-tudással, de annál rémültebb arccal állított be a tornácra.

Az öreg ur ott ült, mint kedvenc helyén unokájával és sehogysem tudta mire vélni, hogy a gazda oly gyorsan tért vissza az el nem adott gabonával. Bedő Áron pedig, ki különben sem volt valami nagy szónok s azonkívül Ilona kisasszonyt nem is akarta volna megrémíteni, sehogysem tudta, miként kezdje el mondókáját; csak rövid lábait vetette székely szokás szerint kétfelé és süvegét forgatta zavartan ujjai között.

— No hát mi a baj Áron gazda, talán elvitte a viz a Szamos hidját, hogy kend olyan hamar itt van az utból?

— A bizony egy cseppet se! — mondja a középső kis ember.

— Hát talán a szekerek tengelye tört össze? — faggatózik tovább az öreg ur.

— Ne te ne! Csak nem vagyok olyan boldog, hogy rossz szekerekkel induljak olyan hosszú utra.

— Hát talán elhalasztották a szamosújvári vásárt?

— A már meglehet, — de én bizony nem mentem ám addig sem!

— Hát a gabonának nincs talán ára?

— A már éppen meglehet. Kell is most a gabona a nyútnak; elveszik azt most ingyen is!

— Hát ugyan ki venné el? — kérdi megütözve az öreg ur.

— Hát bizony az ide s tova portyázó katonaság.

— Miféle katonaság? — kérdi most már felállva Torma Péter uram, miközben gazdájához közeledett.

— No hát a tatárok! — mondja megkönnyebbve a székely — ha már nemzetes uram csakugyan kiugratja belőlem a szót.

— Tyű, forgós lánczos teremtette! — Kiáltja ijedten az öreg ur — hát mit keresnének erre felé a tatárok?

— Tudja biz a nyű! — mondja a székely szokott szavajárásával, — annyi bizonyos, legálább menekülő emberek azt beszélik, hogy Enyedet, Tordás felégették és egy részök már a Mezőséget árasztotta el.

— Hát mért nem mondta kend ezt legelőször?

— mondja toporzékolva az öreg ur, — mikor az olyan nagy dolog! Menjen kend s fogasson

be a hintós kocsimba hat lovat, hogy az én drága gyermekemet azonnal Görgénybe szállítsák, Báufi János bátyám uramhoz. Jancsi kocsis is legyen dedeszen; mert még ez éjjel én is utánok indulok, ha itt holmit elrendeztem. A hintó mellé négy lovas embert rendeljen kend dárdával és ível, nehogy az én kedves gyermekemet az uton valami baj érje. Szerdahelynél Gergucz örménynél meghálhatnak kendtek; reggelig majd én is oda érek. Megértett kend mindent jól?

nak kutyafejök, mint a nép beszéli és nem is haragnak bele az emberbe.

— Hát nem félsz elmenni nálam nélkül Szerdahelyig?

— Nem biz én edes apám. Már mitől félnék? Velem lesz Áron gazda meg még negy fegyveres ember; azután éppen olyan szép holdvilág van, hogy csupa gyönyörűség éjszaka utazni.

Az öreg ur megsimogatta szép leányát, összevissza csókolgatta fehé homlokát és halovány-piros orcáit; de azután sürgetőleg mondá:

A chioggiotta-halászk kikötő-helye. Római kapuv. Napoleon marengói diadaloszlopa Nugent gróf várában, Tersatóban. Fiume 1670-ben.

József főherceg villája. A 1760. Fiume a vasútépítésről nézve.

A Regina-nid és a följárát Tersatoba.

Tengerészeti akadémia. Természetes lombfolyosó az akadémia előtornácán. Fiume 1885-ben.

KÉPEK HUMORBÓL.

— Meg uram az utolsó tapodtig! — mondja a székely és süvegét felvágva sietett gazdája parancsát teljesíteni.

A szép Ilona pedig e beszéd alatt csendesen himzett tovább egy szép arany madáron, melyet piros selyemre skófiom-szállal himzett.

— Mi a monót, kedves leányom, — mondja az öreg ur hozzá rohanya, — hát te meg sem rémültél erre a szörnyű hírre?

— Hát nem biz én, edes apám, láttam én már tatárt kis gyermek koromban; nincs azok-

— No csak eredj és szedd össze arany-, ezüst-marhádat, ruhaneműdet; rakd be a kis vasas ládába, hogy a hintóra feltehessek, mely már ime elő is állott. Én csak a nagy vasas ládát, meg a leveles ládámat rejtem el a pinczémben; azután magam is utánatok indulok, ugy hogy Szerdahelytől együtt mehetünk Görgény felé. A marhákat kiveretem az erdőre; a házamnak, gabonásaimnak pedig a jó lsten viselje gondját.

Szép Torma Ilona csakhamar készen lett a podgyászolással s atyjától bucsut véve, jókedvűen ugrott fel a hintóba; egyhangu életmódja

után szinte jól esett neki egy kis kidöcczenés a kerékvágásból.

Az öreg ur pedig leánya eltávoztával minden férfi-cselédjét összehívá, a csavaroakat, melyek a roppant vasas ládát a padlóhoz vasalták, kivette, azután lebecsáltatta a ládákat a pinczébe és egy helytt felállította az ászok gerendákra.

Midőn ez megtörtént, kiküldé cselédeit a pinczéből, bezárta az ajtót és felnyitva a czifrazáru vasas ládát, még egyszer meglektéte aranyait, egy nagy zacskót teli is tömött belőlök,

pinceajtót, a bort előállott szekere szállíttatá s miután rendezteit cselédeinek mindenre nézve kiadta, felült a szekérre maga is s a holdvilágnál elpályázott leánya után.

(Vége kör.) P. SZATHMÁRY KÁROLY.

A KIALLÍTÁS KRONIKÁJÁBÓL.

Mint a felszálló rakéta papircsöve a kék, vörös, zöld és fehér csillagokat, ugy ontja magából a kiállítási turnus utolsó harmada az ünnepe-

közepett franciaia bonneunk, ludczombot tartva kezeiben, sűrű nevetéges közt. Itt fog kört a gyermekesereg egy-egy idősebb cselédlyán felügyelete alatt, ki forogva zummogja elő a rigmust:

Ispilángi, ispilángi, ispilángi róza
Róza volnék, piros volnék, mégis megfordulnék
Zöld selyem ostyá
Két garas hajú
Zsinom, zsinom kis Margitka
Fordulj angyalmódrá.

Néha ártatlan összekocczanások, hirtelen elpi-tyeredések akasztanak tengelyt a játéknak, melyeket azonban az avatott «fruska» gyakorlott diplomáciai ügyességgel simit el. Sok gyűszűnyi ököl huzódik itt össze, sok mérges kis grimace próbálja a későbbi gyűlölséget. De természetesen mindez még csak az önkénytelen komikum mogyoróhéjában. Egy-két pillanat s minden elcsendesül s a pedáns kis arczok ugy éledeznek mint harmatlepte virág, egy titokteljes ösztön érzésére, mely megejteti velök azt, a mit még sohasem láttak, s talán soha sem is fognak látni a maga egész valójában: a természet üde zöldjét, a csevegő patakot s az erdők szabad illatát.

Hát a régi tanya hova tűnt, mivé lett? ... Most czimeres büszke ökrök, sötét nézésű bikák csörgetik ott lánczaikat a jászolhoz kötve, míg köröskörül piros mellényes gulyás legénység és czifra szürös számadó-nép feszít félvállról nézve végig az álmélkodó publikumon. Olyikon ott a karikás is, mely megfeszülve kigyózik körül a hatalmas törzsön, mint abroncs a hordó-dongán, míg a debreczeni bojtár öblös nagy kalapja alól fitymálva nézi a világot s vaski foga titokban a pipa után, a mi idebenn tilalmas portéka. Emlegeti is sűrűn az áldóját, látszik rajta, hogy milyen nehezen esik nélkülöznie. Már csak megkönyörül az ember siralmas ábrázatján, s egy pár résztvevő kérdést koczkaztat.

«Biz uram, — hangzik a felelet, — szó, a mi szó, de nem nagy paksziónk van az itt levetelhez». — «Ne mondja no, talán bizony családja van odahaza?» A helyke paraszt megsodorintja göndör bajuszát, s ugy veti oda. «Van ám, tekintetes uram egy; azóta, hogy idefent járok, talán már a második is meglett».

A szarvasmarha-kiállítás voltaképen egy kis nem kevésbé érdekes ethnografiai kiállítás is, Magyarország (mindenrendű és származásu gulyásaiból. A piros mellény, két gatyá és lobogós ing mellett ott szerénykedik a békési csordás kék varratu subája is. A zalai ember bemutatja, hogy neki van az országbán legnagyobb szakála s a csongrádi, hogy ő hizik el legjobban. Mert az a termet, mely Pallavicini gróf számadóját ékesíti, nálunk — az intelligencia köreiben — már legalább is miniszteri tanácsosságra kvalifikálna. Nem hiányzanak a havasi tehénpásztorok típusai sem, kivarrt magas tiroli kalapjaikkal, melyeken gyopár fehérlik. Szalonnázó bojtárgyerek őzri Möricz Pál pánti gazdaságának azt az egy éves Bihar nevű bikaborjút, a ki már némi feltűnést tett szert az által, hogy a minap kicsuszva a fékből világgá rohant s nagy izgagát okozott a korzó látogatói közt, mignem végre a szegedi halászesárda konyhájába tért be — pörköltnek. Itt aztán volt kollegáinak szomorú sorsa anynyira megrémítette, hogy önként adta be fejét a hurokba. Hát Del Isztán uram, maga mit keres itt rengő tokájával, hegyesre fent szurós két bajszával, melyre árnyékot vet a féldalra csapott kaczkias kalap? Nini, bunyevác létere csak nem akar magyarabb lenni a magyar-nál is?

Igazat szólva, a szarvasmarha minden házi-állataink között legkevesebb bir a családiaság rokonszenves vonásával. Hízlegéseink, kényeztetéseink hidegen hagyják, semmi sem ingathatja meg szokott flegmáját, s mivel sem törődik abrakján kívül, melyet egykedvűen majszol tajtékoz «szája közt. A maeska, a kutya, a ló, sőt a kalitka és ketrevez szárnyas lakói is több fogékonyt mutatnak vonalzmunk iránt, hivatásunkra előjönnek, hozzánk dörgölőznek és felismerni látszanak hálás szemekkel. De istenem! Annak a filozófusi nyugalomnak és mély világmegvetésnek is megvan a maga jogosultsága egy oly teremtésnél, mely érzi, hogy legközvetlenebb szükségleteink kielégítését neki köszönhetjük. Aztán mi is lehet pompásabb például egy igazi Jersey-vérnél, bársnyos

ható kombinációk ügynöke és ezenkívül is tett még többféle szolgálatot Torontál Simonnak, s e körülmények igen természetes alkalmat nyújtottak neki gyakrabban megjeleni a bankháznál, hova nem annyira a lábát, mint inkább a kezét tette be. Miután Sárkány elhagyta Tripoliszt, nem szűnt meg a trieszti bankárt «cinczogatni» a mint műnyelven mondani szokás. E kompromittáló műveleteknél nem voltak ugyan kézzel fogható bizonyítékai, de egy bankár helyzete

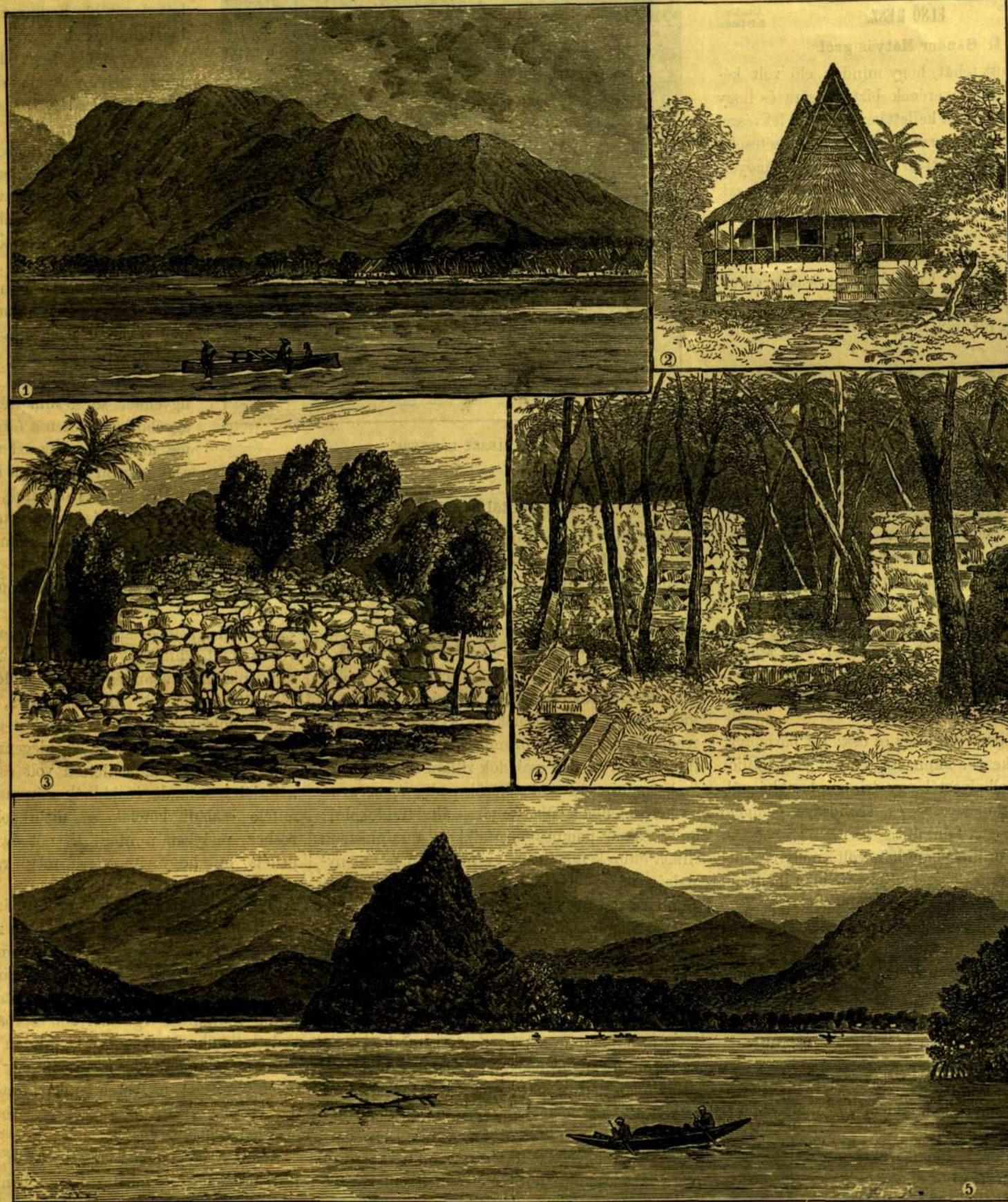
tőle jövre a hitelt. Sárkány fenyegetőzött. Torontál Simon kérelhetlen maradt és ezt helyesen cselekedte, mert a «cinczogatás» végre is kénytelen volt magának megvallani, hogy világos bizonyítékok hiányában körülbelül fegyvertelenül áll a bankár előtt.

Ezért jutott el Sárkány, becsületes cimborájával, Zironeval együtt bizonyos idő óta segélyforrásainak legvégére, még pedig annyira, hogy a várost se hagyhatták el, másutt próbálándók

A Torontál Simon által küldött kétszáz forint és a pár sornyi kísérő levél május 18 án este érkezett azon szállóháza, a hol a két kalandor lakott. (Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* A kholera szagát érezték meg ez évben a csókák a bajor köznép hite szerint. 1873 óta, midőn szintén volt ily járvány, most először történt, hogy a müncheni Frauenkirche tetején ily nagy mennyiségű csóka gyűlt össze s aztán mind egyszerre el-

1. Chabrol kikötő Kusainban. — 2. Ugyanott a király háza. — 3. A romok bejárata Ponapé szigeten. — 4. Romkerítés kapuja Kusaiában. — 5. Metalamin kikötő Ponapén.

A KAROLINA-SZIGETEK.

mindig nagyon kényes; Egyetlen szó is sok kárt okozhat neki. Sárkány; eleget tudott arra nézve, hogy számolni kelljen vele.

Torontál Simon ennelfogva számolt is vele. Sárkány már a bankárnak igen jelentékeny összegekbe került, melyek könnyelműen eltékozoltattak, főleg a legaljasabb játéklarangokban, egy kalandor becsületességével, a ki nem gondol a jövre. Miután Sárkány Triesztbe jött, oly alkalmatlanná és oly követelvé lett, hogy a bankár végre megsokalta a dolgot és megtagadta

szerencsét. De azt is tudjuk, hogy Torontál Simon, végkép meg akarván tőlük szabadulni, egy utolsó segélyösszeget küldött nekik, melylyel elhagyhatták volna Triesztet és visszatérhettek volna Szciziliába, hol Zirone összeköttetésben állt egy rettegett szövetségessel, mely a sziget központi és keleti részein uralta garázdálkodásait. A bankár tehát remélhette, hogy nem fogja viszontlátni tripoliszi ügynökét, sőt többé említetni se hallja nevét. E részben ép úgy csalódott mint sok egyébben.

tűnt. A rémület azóta a bajor fővárosban igen nagy s napról-napra várják a kholera kitérését.

* Országut a tengeren. Az amerikaiak most már az atlanti oceánt is villámfényvel akarják kivilágítani vagy legalább Newfoundlandtól Angliáig megvilágított utat készíteni. E célra 200 tengeri mérföld távolságba hajlékokat erősítenék meg a nyílt tengeren, melyek táviró huzalok által volna egymással és a parttal összekötve s így világitól, de egyttal távirati közlekedésre is felhasználhatók lennének. Az első pillanatra kalandosnak látszó terv megvalósításán New-Yorkban nagyon buzgokodnak.

POZSEGA.

Király ő felségének horvát-szlavonországi utazása oly nagy fontosságú politikai ténynek tekinthető, mely a míg egyfelől Bosznia és Hercegovina jövődjé viszonyára a monarchiához irányadó lehet, úgy másfelől Horvát-Szlavonországnak közjogi viszonyára az anyaországhoz is határozó befolyást gyakorolhat. A horvát túlzók tudvalevőleg mindent elkövetnek, hogy e viszonyt zavarossá, határozatlanná tegyék, elannyira, hogy immár elérkezettnek látszik az idő, melyben magának a koronának is meg kell ismertetni álláspontját s eloszlatni minden kétséget és erőszakolt félremagyarázást. Pozsegában fogadja a király a különböző küldöttségeket a megszállott tartományokból, Horvátországból és Szlavoniából, melyeknek bánja, gróf Khuen-Héderváry is jelen lesz s ez alkalommal bizonyosan várhatók oly nyilatkozatok, melyeknek tisztázó hatása a zavarossá tett helyzetre nem maradhat el.

Megérthető tehát, ha ezuttal nem csupán a

A megye székhelye a hasonló nevű szabad királyi város, mely a megye keleti felében az Orjlava folyó mellett, a Velinanka patak torkolatánál fekszik s mintegy 3000 szerb, német és magyar lakost számlál. Egyike a legrégebb városoknak Szent István birodalmának területén. Alapítására még az ő-korba vihető vissza s már Krisztus születése előtt nevezetes hely volt, a midőn előbb Recatina vagy Ravenata, majd Romana Valeria, később pedig Bastania nevet viselt.

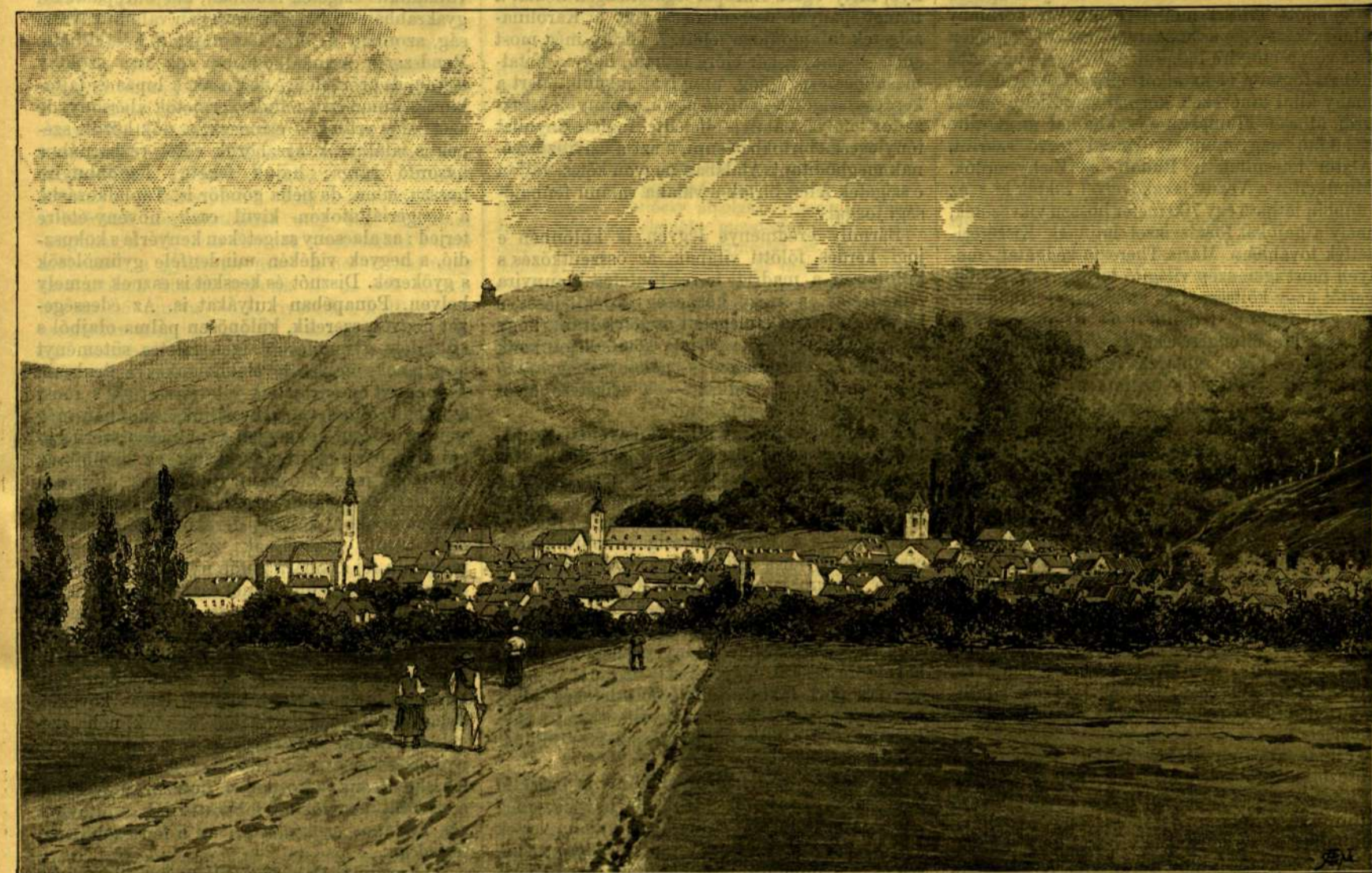
Hét irányból lehet a város kies völgyébe jutni, hét szűk szoroson át, a melyek közül csak az egy tágul ki, hol az Orjlava Luzani mellett a Pozsavinába megy. A város erőteljes polgárai, kik még ma is, — husvét idején, — plovka név alatt a homéri játékok egyikét ismételni szokták — félreeső városukra igen büszkék. Mondják, hogy Recatina valamikor kiterjedt az egész völgyre. Később e helyt a Gonjanskiak, Horvátiak, Laczkovicsek, Simontornyák, Héderváryak stb. harcolták, a mely küzdelmek czélja majd a korona, majd Bosznia bírása volt. Ezek után

Régi emlékeiből már csak ama várnak romjai vannak fenn, melyben egykor Erzsébet és Maria királynőket fogva tartották a horvát főurak. Ettől délre esik a Majdan nevű híres nagy erdő, melynek hegyeiben kőszentlepek is vannak.

Mária királyné és Zsigmond király idejében az udvar szívesen időzött a gyönyörű vidéken, a hol a király pártjának legkiválóbb emberei székelték s a hol királyi vadászatok tartottak. Gyakran vonultak e városra át keletre törő magyar hadseregek s jelenleg a szomszédban fekvő, annyi századon át magyar birtokban volt Bosznia és Hercegovina újra hódoló küldöttséget küld a magyar király színe elé. Ha csak fele is annak megvalósul, mit a fáma e küldöttségről már eleve kibeszélt, úgy Pozsega még történelmi nevezetességre tesz szert.

A MAGYAR KIKÖTŐ-VÁROS.

Kép-esoportozatunk, melyet ma közlünk, mintegy áttekintést nyújt a lapunkban részle-

POZSEGA.

politikai körök figyelmé fordul Horvátország, nevezetesen pedig Pozsega felé.

Pozsega-megye ama régi magyar megyék közé tartozik, melyek, mint Pesty Frigyes jeles történészünk alaposan kimutatta, époly magyar vármegyék voltak, mind Csanád, vagy Csongrádvármegye s általában a Száva és Dráva közti részek. Még ma is magyarázatra szorul, hogyan terjeszkedhetett ki Horvátország, mely hajdan a mai ogulini, szluini, otocsáni határed területeiből, a Capella hegyvidékéből a tengerpartig, Zengtől kezdve kelet felé azon országokból állt, melyeket északon az Unna és Száva határol, egész mai határáig. De tény, hogy Pozsega-megye ma a Horvát-Szlavonországnak nevezett terület közepe táján fekszik Verőcze- és Belovár-megyék s a Határvidéknek gradiskai és bródi kerületei között. Területe 45,219 □ mérföld.

Lakosainak száma 76 ezer, kiknek nagy többsége szerb, horvát, morlák, úgy hogy a többi lakosság alig tesz ki többet 5%-nál. Vallásra r. katolikusok és görög keletiek, kik jobbára földműveléssel és sertésenyésztéssel foglalkoznak, Pakracz vidékén azonban a selyembogár-tenyésztés is virágzik.

jött az a szomorú időszak, mikor a félhold uralma ide is elérte és a janicsárok, spáhik tűzzel-vassal pusztítottak, eltiporva a szabadságnak és kulturának minden nyomát. Dervisaga, Eminovci, Alaginci, Alitovci falvak egyes romjai még ma is arról a gyászos időről regélnek. Pozsega város csak a Mária Terézia uralkodása alatt ébredt fel új életre, a mikor a megye központja lett és az ott létesített gimnáziumban és orphanotrophiumban a kulturának és haladásnak nem egy előharcosa nevelkedett.

Pozsega városa csinosan van építve, noha Horvátország fővárosával, Zágrábbal, sőt még Eszékkal sem vetekedhetik. Van három róm. katolikus, egy görög keleti és egy zsidó temploma, van benne püspöki konzisztórium, mely a zágrábi püspökséghez tartozik, szép megye- és városháza, róm. katolikus gimnáziuma, árvaháza, takarékpénztára s számos hatósági épülete, mint a járásbírószáki, folyam mernöki, adó-, posta- és táviróhivatala.

A lakosság selyembogártenyésztéssel, selyemgombolyítással, posztó- és pókröccszövéssel, főleg pedig jeles bor természetével és szeszfőzéssel foglalkozik. Kereskedelme aránylag élénknek mondható, heti és országos vásárai népesek.

teiben már többször bemutatott Fiuméről. Két részlete csaknem történelmivé teszi e képet, vázlatosan bemutatván, minő volt a város kétszáz év előtt s minő jelenleg. Ez a szempont következetes. A tizenegy kép közül az említetten kívül még csak kettő: a római kapu maradványa s a Marengo-oszlop a Tersato-várban emlékeztet a multra, e csekély szám is jelezvén, hogy Fiume modern város lett, élete a magyar nemzetével van szerves összefüggésben. Egyik büszkeségét is a magyar főherceg, József, kastélya képezi.

Főlöszleges is haladása nagyságának kimutatására mai helyzetét a mult századok állapotával összehasonlítani. Hogy az ősrégi kikötő-városnak a mult század elején még csak harmadfélezer lakosa volt, csaknem annyi, mint a középkorban, midőn még S. Vitónak hívták s évenként legfőlebb harmincz-negyven hajó fordult meg kikötőjében, míg az új magyar alkotmányos korszak idején a lakosok száma már 13 ezerre emelkedett: ez nem oly nagy haladás, mint az, hogy ma már 30,000-re teszük a város lakosságát s évenként nyolczezerrel több hajó fordul meg a kikötőkben. A város története elbeszéli, hogy az első virágzás kora is akkor kez-

Hölgyeknek nélkülözhetetlen a CREME DE MARGUERITE.

Ezen pompás habserű kenőcs teljesen zsír- és fémmentes, és így nappalra alkalmazható hölgyor helyett, miáltal az arc megóvódik a nap és lég kártekon befolyásától. Az arcnak ifjú báj, lágyaságot kölcsönöz; a szeplőt, májfoltot és atkákat eltünteti. Oly rendkívül előnyösen különbözik a tojlettevegyészet ezen legújabb s jeles vivimánya minden ősmert hasonnemű készítménytől, hogy teljes meggyőződésünk szerint az sohasem fog hiányozni annak pipere-asztaláról, a ki azt csak egyetlen egyszer is megkísérel. Minden üveghez az orsz. vegykísérleti állomás bizonyítványa van mellékelve, mely e készítmény teljes ártalmatlanságát igazolja. Egy üveg ára használati utasítással együtt 2 frt.

Főraktár: Budapest, Kalvin-ter „Magyar korona” gyógyszertár, honnan postai utánvét mellett is szerzhető.

Körülményesebb ősmertetést kívánatra bérmentesen küldünk.

Creme de Marguerite

Finom sárga kéziszappan

(tojlette-szappanok legkifinobbja), glicerin és tojássárgá-
ból készíte, kitünően tisztítja és élénkíti az arcbőrt, és annak
egészes frissességét állandóan fenntartja. Ezen — csupán két
legártatlanabb szerből kéült szappan, fej-mosásra is nagyon
ajánlható. Ár: 1 drb 20 kr., 1 doboz (3 darab) 50 kr. Kapható:
Budapesten egyedül: 2182

LATZKOVITS A. ur dívat-üzletében,

váci utca 22. sz.

1885. szept. 105. sz. 1885. szept. BUDAPESTI SZEMLE

a M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti
GYULAI PÁL
TARTALOM:

Mátyás király egyeteme. — Salamon Ferencztől.
A rumun történetírásról. (III.) — Hunfalvy Páltól.
Artus király. — Heinrich Gusztávtól.
A magyar képirás az országos tárlaton. — Pasteiner Gyulától.
Saloniki. — Havassy Reszától.
Ne hallja híret az anyjának. (V.) Regény. — Pálffy Alberttől.
Költemények. Margit emléke. I—V. — Gyulai Páltól.
Az országos tárlat és tanulságai. (II.) — Heltai Ferencztől.
Értesítő. Abel Jenő: A bárffai Szent Egyed temploma
könyvtárának története. — k. — Reizner János: A régi
Sze. ed. — h. j. — Balogh Armin: Bacon Novum orga-
numa. — A. — Nagy Sándor: Biharország. — h. j. —
Zabel E.: Graf Adolf Friedrich von Schaek. — h. —
Schenzl Guido: A magyar korona országainak csapadék-
viszonyai. — h. j. — Vaszary Kolozs: Adatok az 1830-ki
országgyűlés történetéhez. — a. d.

A BUDAPESTI SZEMLE, mely eddig évenként hatszor jelent
meg 30—90 ivnyi tartalommal, 1881 január 1-től kezdve havi
szemlévé változott át, s megjelen évenként tizenkészer 120
ivnyi tartalommal az eddigi előfizetési ár mellett.
A Budapesti Szemle tájékoznia igyekszik a magyar közön-
séget az eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a
szellemeket s mintegy közvetítő kíván lenni egyfelől a szak-
tudomány és a mivel közönség, másfelől a hazai és külföldi
irodalom közt. E mellett lehető széles tért nyit a nemzet-
gazd-sági közleményeknek, a m. tud. akadémia nemzetgazda-
sági bizottságától támogatva.
Megjelen évenként 12-szer 10 ivnyi havi füzetekben. Előfi-
zetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt.
Előfizetéseket minden könyvárus elfogad. Bécsben, Sze-
linszki György cs. k. egyet. könyvárus, I. Stefansplatz Nr. 6.
Az előfizetési pénzek az alulírt társulat kiadó-hivatalába kül-
dendők be, vagy a könyvárusokhoz, a kik szintén föl vannak
hatalmazva elfogadásukra.
FRANKLIN-TÁRSULAT,
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten.

38-ik SZÁM. 1885. BUDAPEST, SZEPTEMBER 20. XXXII. ÉVFOLYAM.

BUDAPESTI FÜZETEK: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 tétele --- 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 8 frt
1 tétele --- 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt
1 tétele --- 3 * KÖLTEMÉNYEK előfizetése a postai
meghatározott vitellől is csatlakozó.

MAGYAR-LENGYEL EREKLYÉK.

(Báthory István siremléke s arcképei.)

LENGYELEK látogatása után kétszeres érdek-
lődéssel és kegyelettel tekin-
tünk amaz ereklyékre, melyek
a magyar és a lengyel nem-
zet történeti érintkezésére emléke-
zetnek.
Kegyelettel emlegetik, hogy Nagy
Lajos királyunk volt az első,
a kitől a lengyel nemesség első
alkotmányos jogait nyerte, a ki
alatt a köznemesség részt kezdett
venni a törvényhozásban, az or-
szággyűlésben.

Leánya, Hedvig szívét, szerelmét
feláldozta a lengyel érdekeknek, s
Lengyelország a magyar király-
leány keze árán nyerte Litvániát s a
két századon át virágzott Jagello
uralkodó házat. Hedvig életéből
epizódokat, (pl. bucsuját előbbi je-
gyesétől, Vilmos hercegtől,) kiváló
művészek örökítették meg festmé-
nyeken.

De már egy századdal előbb is
dicsfény övezi a lengyeleknél a ma-
gyar nevet. IV. Béla királyunk
leányát, Kunegundát, mint őt neve-
zik, Kingát vagy „Kincset”, „Sze-
bányát”, a magyar királyok nejét
szentírték meg, s a legenda és költé-
sereg a királyok emléke fe-
lett a mondák s a népi róla, hogy
ő vitte a wielieskai sóbányát nász-
hozományul a lengyeleknek. Va-
rázsgyűrűjét egy magyar sóbányába
vetette s a mint Lengyelországba
ért, Wielieska piacán ásatni kez-
dett s ime sóra bukannya és az
első kihatott koczkából szent
Kinga gyűrűje esik ki. Egy lengyel
költő szépen dolgozta fel e törté-
neti mondat.

De a legkegyetesebb emlék
Báthory István királyhoz, a musz-
kaverő hőshöz s a böles uralko-
dóhoz fűződik a lengyeleknél.
Nagy Kázmér mellett legna-
gyobb királyokul tisztelik, sőt fö-
lébe helyezik Szobjeszkinek, a török-
verőnek is. Szobjeszki kitűnő had-

vezér volt, de Báthory sem kevésbé és a mel-
lett a béke műveiben is páratlan uralkodó.

Akkor jut a lengyel trónra, mikor a Jagello-
család kihaltával a királyválasztás zavarai az

egész országot az anarkhia örvénye felé sodor-
ták, midőn a poroszok a koronától el akartak
szakadni, Livóniát, a lengyelek tenger mellékét,
Iván a Rettenetes (Asztrakán, Kazán s a cserke-
szek meghódítója) elfoglalta s a
szomszédos Litvániát rettegette —
s bent az országban lengyel len-
gyel ellen küzd s a kis királyok
kezdenek uralkodni.

Báthory egy év alatt rendet esí-
nált az országban bent, a másik
évben leverte a poroszokat, aztán
három évi diadalmas hadjáratában
megismertette a muszka czárral a
lengyel és magyar fegyverek hatal-
mát s visszafoglalta minden len-
gyel hódítványát; — és aztán,
a mi a legfőbb volt, megmította
a lengyeleket engedelmeskénni s
teremtett Lengyelországból pár év
alatt olyan rendezett államot, a
milyen azóta sem volt soha többé.

És most ott fekszik ő is a kra-
kői vártemplomban, a többi len-
gyel király között. Körülötte Pias-
tok, Jagellók, s a többi válasz-
tott királyok alusznak örök álmu-
kat. Koporsójuk a sötét sírboltok-
ban megtekinthető. A sírbolt-szol-
ga, ez a királyi sakál, a ki rajtok
elősködik, egy pár hatosért levezet
s elrecczálja (ki tudja hány ezred-
szer), melyik koporsóban ki fekszik.
Báthory koporsója felett elmondja
azt is, hogy arca, haja oly épen
megmaradt a mai napig, hogy bá-
mulatos: oly jól van bebalzsamozva.
De többet elmond a koporsóján
levő felirás arról, hogy mekkora
veszteségnek tartották a lengye-
lek (és méltán!) „legnagyobb” ki-
rályuk halálát: „Cecidit corona ca-
pitis nostri. Va nobis, quia pec-
cavimus”. „Leesett a mi fejünk
koronája. Jaj nekünk, mert vét-
kezünk!” A szentírás eme találó
szavai vannak bevésve koporsója
felelőre. Ott van üveg alatt olaj-
festményű arcképe is, a mely után
Matejko Báthory arcképét festette
egyik legszebb képén, mely a
muszka hódolást ábrázolja.

Magyar ember nem maradhat-
ko-

BÁTHORY ISTVÁN. — EGYRÖRÜ OLAJFESTMÉNY UTÁN.

Posztó- és gyapjú-szövetek

valódi színben, csakis jó anyagból, méterje
1 főtől följebb, mastradókára bókban
és egész végben nagyon olcsón adnak.
Minták, ígeret mellett, melyek visszaküldése
bérmentve történik, 15 kros bélyegnek aján-
lott beküldésével. Tűszabrics-Nieder-
lage „Zum weissen Lamm” Bráun.

A KÖZÉPPONT

Irta
CSERNYEI GYULA.

Az első kiadás tiszta jövedelme, a ma-
gyar tanító árvaházának van szánva.

Ára füzve 40 kr.

A TÚLTERHELÉS

ÉS A
HERBART-ZILLERISTÁK

Irta
SZIRMAI JÓZSEF.

Ára füzve 20 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent
és minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok
számára Szelinszki György cs. kir. egyet. könyvárusnál
Bécsben, I., Stephansplatz Nr. 6.

PÁLFFY ALBERT.

EGY MÉRNÖK REGÉNYE

KÉT KÖTET

Kiadja a „Kisfaludy-Társaság”.

Ára füzve 3 frt. — Egy kötetbe vászonba kötve 3 frt 60.

BARTÓK LAJOS.

KÁRPÁTI EMLÉKEK

KÖLTEMÉNYEK

Spányi Béla eredeti rajzaival.

Ára füzve 2 frt. — díszkötésben 3 frt.

Jövedelmező állás

Bármely állásnak alka-
lom nyújtatik, lakhelyük és
állásuk változtatása nélkül, saját
befolyásuk és erőjük folytán
évi jövedelmüket könnyű és
kellemes módon jelentékenyen
megszaporítani. — Ajánlato-
kat, az eddigi tevékenység meg-
jelölésével, közvetít Schalek
Henrik hirdetői irodája Bécs-
ben, „Jövedelmező” alatt.

ESZTIKE KISSASSZONY PROFESSZORA.

REGÉNY.

PÁLFFY ALBERT.

Két kötet.

Ára füzve 3 frt. — Egy vászon-
kötetbe kötve 3 frt 60 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok számára Szelinszki György cs. kir. egyet. könyvárusnál, Bécsben, I., Stefansplatz Nr. 6.

NALA ÉS DAMAJÁNTI

Hindu rege a Mahá-Bhâratából.

Szanszkritből fordította

FIÓK KÁROLY.

Ára füzve 1 frt. — díszkötésben 1 frt 40 kr.

THEDO tanár szakállhagymája,

legjobb és legbiztosabb
szer a szakáll szép nö-
vényének eszközlésére.

Számtalanok vannak még legna-
gasabb rangu férfiak között is, kik
szép szakállukat csupán e szernek
köszönhetik. — E szer a szakállt
bízhatatlan gyuszással növeszti,
úgy hogy általa még 13 éves ifjak
is a legürvidebb idő alatt teljes
szakállhoz jutnak, miről a bizo-
nyítványok ezrei is tanuskodnak.
Eder Ferencz gyógyszerész urnak Bráunben.
A nekem küldött Thedo-féle szakállhagyma kitünően bizo-
nyult, mit köszönetem mellett ezennel tudomására adok.
Miatk, 1879. szept. 25-én. Otpreda József.
Füzet József urnak Prágában. 840

Szíves köszönetemet a szakállhagymáért; nagyon jónak talál-
tatott. Mindenkinek a legjobb lélekkel ajánlhatom.
Schwarzbach, 1878. febr. 25. Mirt Károly s. k. épít. vállalkozó.
Füzet József gyógyszerész urnak Prágában.
A szakállhagyma joggal mondható csodaszernek. Alig négyheti
használat után örömmel látom régi óhajátomat teljesedébe menni.
Kérem önt önt. 1879. máj. 25-én. Gládra Wenczel, úrka.
Valódi minőségben Budapesten csak Füzet József ur gyógyszer-
szertárában király-utca kapható; Pozsonyban Pistory Félixnél,
Mihálykapu. Temesváron Tarosay Istvánnál. 1 csomag ára frt 2'10.

FOLYÉKONY GLYCERIN-CREME

SCHUTZ-MARKE

Szeplő,
napsütés
ellen!

májfoltok,
pörsenések
ellen!

A folyékony glicerin-creme sikerült egyesítése a leg-
ártatlanabb szerekeknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá
és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frissességét
fontartják. Ez eltér az eddigi közönségesen használt
glicerin-illatszerektől, melyek a glicerinen kívül semmi
nemű hatályos részeket nem tartalmaznak. Ára frt 1.20.

Legfinomabb glicerin-szappan

glicerin és illatos növényekből, kitünően tisztít és
élénkíti a bőrt, és a finom pipereszappan minden kívánt
előnyével bír. Darabja 35 kr.

Párisi hölgyor (legfin. poudre de riz)

a bőrnek leggyengédebb fehér színt adja, és ártatlan-
sága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja.
Hölgyeknek, egy férfiaknál is borotválás után nagy ked-
veltségnek örvend. — Egy doboz ára 50 kr., (fehér és
rózsaszín) lallal 1 frt.

Kézmosó-por

mandula-szappan és sper-
macetből készíte, a legár-
talanabb arcs- és kézbor tisztító szer. 1 doboz ára 50 kr.

Rouge végétal arcpirosító,

ára 50 kr.

Füzet József gyógyszerésznél,

Budapest, király-utca 12.
Hamisított párisi hölgyor-tól óvakodni tessék.
Csak az tekintendő valódnak, melynek dobozára, va-
lamint használati utasításán a fenti védjegy látható.